TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2021. gada 15. aprīlī*

[Teksts labots ar 2021. gada 12. maija rīkojumu]

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Nolēmumu izpildes atzīšana un izpilde uzturēšanas saistību lietās – Regula (EK) Nr. 4/2009 – Piemērojamība laikā – 75. pants – Nolēmumi, ko dalībvalsts tiesa pieņēmusi pirms pievienošanās Eiropas Savienībai

Lietā C-729/19

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Court of Appeal in Northern Ireland* (Apelācijas tiesa Ziemeļīrijā, Apvienotā Karaliste) iesniedza ar 2019. gada 2. septembra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2019. gada 2. oktobrī, tiesvedībā

TKF

pret

Department of Justice for Northern Ireland,

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja A. Prehala [*A. Prechal*], tiesneši N. Vāls [*N. Wahl*], F. Biltšens [*F. Biltgen*], L. S. Rosi [*L. S. Rossi*] (referente) un J. Pasers [*J. Passer*],

ģenerāladvokāts: Dž. Hogans [*G. Hogan*],

sekretāre: S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2020. gada 14. oktobra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– [ar labojumu, kas izdarīts ar 2021. gada 12. maija rīkojumu] TKF vārdā – *R. Lavery*, *QC*, *C. McGarrity*, *solicitor*, un *M. McGowan*, *barrister*,

– [ar labojumu, kas izdarīts ar 2021. gada 12. maija rīkojumu] *Department of Justice for Northern Ireland* vārdā – *K. Brown*, pārstāvis, kam palīdz *T. McGleenan*, *QC*, un *L. McMahon*, *barrister*,

– [ar labojumu, kas izdarīts ar 2021. gada 12. maija rīkojumu] Polijas valdības vārdā – *S. Żyrek*, pārstāve,

* Tiesvedības valoda – angļu.

– Eiropas Komisijas vārdā – *M. Wilderspin*, pārstāvis,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2020. gada 12. novembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 (2008. gada 18. decembris) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (OV 2009, L 7, 1. lpp., un labojumi – OV 2011, L 131, 26. lpp., kā arī OV 2013, L 8, 19. lpp.) 75. pantu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp Polijas valstspiederīgo TKF un *Department of Justice for Northern Ireland* (Ziemeļīrijas Tieslietu ministrija) kā centrālo iestādi, kuras uzdevums ir izpildīt no šīs regulas izrietošos pienākumus, par Polijā pirms Polijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai pieņemto nolēmumu uzturēšanas saistību lietās atzīšanu un izpildi Apvienotajā Karalistē.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Regula Nr. 44/2001

3 Padomes Regulas (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.) 66. pantā, kas ietilpst šīs regulas VI nodaļā "Pārejas noteikumi" ir paredzēts:

"1. Šo regulu piemēro vienīgi attiecībā uz tiesvedību, kas uzsākta, un dokumentiem, kas oficiāli sagatavoti vai reģistrēti kā publiski akti, pēc šīs regulas stāšanās spēkā.

2. Tomēr, ja tiesvedība izcelsmes dalībvalstī bija uzsākta pirms šīs regulas stāšanās spēkā, pēc minētās dienas pieņemtus spriedumus atzīst un izpilda saskaņā ar III nodaļu,

a) ja tiesvedība izcelsmes dalībvalstī bija uzsākta pēc Briseles konvencijas [par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās, kas parakstīta Briselē 1968. gada 27. septembrī (OV 1972, L 299, 32. lpp.)] vai Lugāno konvencijas [par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās, kas parakstīta Lugāno 1988. gada 16. septembrī (OV 1988, L 319, 9. lpp.)] stāšanās spēkā gan izcelsmes dalībvalstī, gan dalībvalstī, kurā prasa atzīšanu vai izpildi;

b) visos pārējos gadījumos – ja jurisdikcijas pamatā ir normas, kas atbilst II nodaļas noteikumiem vai noteikumiem kādā konvencijā starp izcelsmes dalībvalsti un dalībvalsti, kurā prasa atzīšanu vai izpildi, kura bija spēkā, kad tika uzsākta tiesvedība."

Regula Nr. 4/2009

4 Regulas Nr. 4/2009 31., 44. un 47. apsvērums ir izteikts šādi:

"(31) Lai atvieglotu uzturēšanas prasību pārrobežu piedziņu, būtu jāizstrādā noteikumi par dalībvalstu ieceltu centrālo iestāžu sadarbības sistēmu. Tādām iestādēm būtu jāpalīdz uzturēšanas līdzekļu kreditoriem un parādniekiem izmantot savas tiesības kādā citā dalībvalstī, iesniedzot pieteikumus par jau pieņemtu nolēmumu atzīšanu, izpildāmību un izpildi, šādu nolēmumu grozīšanu vai kāda nolēmuma pieņemšanu. Vajadzības gadījumā tām būtu arī jāapmainās ar informāciju, lai noteiktu uzturēšanas līdzekļu parādnieku un kreditoru atrašanās vietu un apzinātu viņu ienākumus un mantu. Visbeidzot, tām būtu savstarpēji jāsadarbojas, apmainoties ar vispārīgu informāciju, un jāveicina savas dalībvalsts kompetento iestāžu sadarbība.

[..]

(44) Uzturēšanas saistību lietās ar šo regulu būtu jāgroza [Regula Nr. 44/2001], aizstājot minētās regulas noteikumus, kas piemērojami uzturēšanas saistībām. Atbilstīgi šīs regulas pārejas noteikumiem dalībvalstīm uzturēšanas saistību lietās attiecībā uz jurisdikciju, atzīšanu, izpildāmību un izpildi, kā arī juridisko palīdzību no dienas, kad šī regula ir piemērojama, būtu jāpiemēro šīs regulas noteikumi, nevis [Regulas Nr. 44/2001] noteikumi.

[..]

(47) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam, Apvienotā Karaliste nepiedalās šīs regulas pieņemšanā, un tā Apvienotajai Karalistei nav saistoša un nav jāpiemēro. Tomēr tas neskar Apvienotās Karalistes iespēju paziņot par šīs regulas piemērošanu pēc tās pieņemšanas saskaņā ar minētā protokola 4. pantu."

5 Regulas Nr. 4/2009 1. panta "Darbības joma" 2. punktā ir noteikts:

"Šajā regulā termins "dalībvalsts" nozīmē dalībvalstis, uz kurām attiecas šī regula."

6 Šīs regulas 2. panta "Definīcijas" 1. punktā ir noteikts:

"Šajā regulā:

1) "nolēmums" ir dalībvalsts tiesas pieņemts nolēmums uzturēšanas saistību lietās neatkarīgi no nolēmuma nosaukuma, kas var būt dekrēts, rīkojums, spriedums vai izpildraksts, kā arī tiesas ierēdņa pieņemts nolēmums noteikt izdevumus vai izmaksas. VII un VIII nodaļā jēdziens "nolēmums" attiecas arī uz trešās valstīs pieņemtiem nolēmumiem uzturēšanas saistību lietās;

[..]

4) "izcelsmes dalībvalsts" ir dalībvalsts, kurā [..] ir pieņemts nolēmums [..];

5) "izpildes dalībvalsts" ir dalībvalsts, kurā prasa nolēmuma, [..] izpildi;

6) "iesniedzēja dalībvalsts" ir dalībvalsts, kuras centrālā iestāde pārsūta pieteikumu saskaņā ar VII nodaļu;

7) "saņēmēja dalībvalsts [dalībvalsts, kurā prasa atzīšanu vai izpildi]" ir dalībvalsts, kuras centrālā iestāde saņem pieteikumu saskaņā ar VII nodaļu;

[..].”

7 Minētās regulas IV nodaļā “Nolēmumu atzīšana, izpildāmība un izpilde” ir trīs iedaļas. Saskaņā ar šīs regulas 16. pantu 1. iedaļa, kurā ir apvienots minētās regulas 17.–22. pants, ir piemērojama nolēmumiem, kas pieņemti dalībvalstī, kurai ir saistošs Hāgas 2007. gada 23. novembra protokols par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem (turpmāk tekstā – “Hāgas protokols”). 2. iedaļa, kurā ir ietverts minētās regulas 23.–38. pants, ir piemērojama nolēmumiem, kas pieņemti dalībvalstī, kurai šis protokols nav saistošs. 3. iedaļa, kurā ir apvienots šīs pašas regulas 39.–43. pants, ietver visiem lēmumiem kopīgus noteikumus.

8 Saskaņā ar šīs pašas regulas 23. panta 1. punktu:

“Nolēmumus, kas pieņemti dalībvalstīs, kurām nav saistošs Hāgas 2007. gada Protokols, citās dalībvalstīs atzīst bez kādas īpašas procesuālās kārtības.”

9 Regulas Nr. 4/2009 24. pantā “Atzīšanas atteikuma pamat[i]” ir noteikts:

“Nolēmumu neatzīst:

a) ja tāda atzīšana ir acīmredzami pretrunā tās dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai, kurā prasa atzīšanu. Sabiedrisko kārtību nevar attiecināt uz jurisdikcijas noteikumiem;

b) gadījumos, ja tas ir pieņemts aizmuguriski – ja atbildētājam netika laikus izsniegts dokuments, ar ko ir celta prasība, vai līdzvērtīgs dokuments, lai viņš varētu nodrošināt sev aizstāvību, izņemot gadījumu, ja atbildētājs nebija uzsācis nolēmuma pārsūdzēšanu, kad viņam bija iespējams to darīt;

[..].”

10 Šīs regulas 26. pants “Izpildāmība” ir formulēts šādi:

“Nolēmums, kas pieņemts dalībvalstī, kurai nav saistošs Hāgas 2007. gada Protokols, un kas ir tajā izpildāms, ir izpildāms citā dalībvalstī, ja pēc kādas ieinteresētas puses pieteikuma tas ir pasludināts par izpildāmu šajā dalībvalstī.”

11 Regulas Nr. 4/2009 VII nodaļā ir ietvertas tiesību normas par sadarbību starp centrālajām iestādēm. Šīs tiesību normas ir ietvertas šīs regulas 49.–63. pantā.

12 Šīs pašas regulas 51. panta 1. punktā ir paredzēts:

“1. Centrālās iestādes sniedz palīdzību saistībā ar pieteikumiem, kas ir iesniegti saskaņā ar 56. pantu. Tās konkrēti:

a) pārsūta un saņem tādu[s] pieteikumus;

b) uzsāk vai veicina tiesvedības uzsākšanu uz šādu pieteikumu pamata.”

13 Regulas Nr. 4/2009 55. pantā “Pieteikuma iesniegšana, izmantojot centrālās iestādes” ir noteikts:

“Pieteikumu saskaņā ar šo nodaļu iesniedz centrālajai saņēmējas dalībvalsts [dalībvalsts, kurā prasa atzīšanu vai izpildi] iestādei ar tās dalībvalsts centrālās iestādes starpniecību, kurā pieteikuma iesniedzējs dzīvo.”

14 Atbilstoši šīs regulas 56. panta 1. un 2. punktam:

"1. Kreditors, kas vēlas atgūt uzturēšanas līdzekļus saskaņā ar šo regulu, var izmantot šādus pieteikumus:

a) atzīšana vai atzīšana un nolēmuma izpildāmības pasludināšana;

b) tāda nolēmuma izpilde, kas ir pieņemts vai atzīts saņēmējā dalībvalstī [dalībvalstī, kurā prasa atzīšanu vai izpildi];

c) nolēmuma pieņemšana saņēmējā dalībvalstī [dalībvalstī, kurā prasa atzīšanu vai izpildi], ja nolēmuma nav, tai skaitā, ja jānosaka bērnu vecāki;

d) nolēmuma pieņemšana saņēmējā dalībvalstī [dalībvalstī, kurā prasa atzīšanu vai izpildi], ja nav iespējams atzīt un/vai pasludināt izpildāmību nolēmumam, kas pieņemts valstī, kura nav saņēmēja dalībvalsts;

e) saņēmējā dalībvalstī [dalībvalstī, kurā prasa atzīšanu vai izpildi] pieņemtā nolēmuma grozīšana;

f) valstī, kura nav saņēmēja dalībvalsts [dalībvalsts, kurā prasa atzīšanu vai izpildi] pieņemtā nolēmuma grozīšana.

2. Parādnieks, pret kuru pastāv nolēmums par uzturēšanu, var iesniegt šādus pieteikumus:

a) nolēmuma atzīšana, ar ko pārtrauc vai ierobežo iepriekš pieņemta lēmuma izpildi saņēmējā valstī [valstī, kurā prasa atzīšanu vai izpildi];

b) tāda nolēmuma grozīšana, kas ir pieņemts saņēmējā dalībvalstī [dalībvalstī, kurā prasa atzīšanu vai izpildi];

c) tāda nolēmuma grozīšana, kas ir pieņemts valstī, kura nav saņēmēja dalībvalsts [dalībvalsts, kurā prasa atzīšanu vai izpildi]."

15 Minētās regulas 75. pantā "Pārejas noteikumi", kas ietilpst tās IX nodaļā "Vispārēji un nobeiguma noteikumi", ir noteikts:

"1. Šo regulu piemēro vienīgi tādai uzsāktai tiesvedībai, tādiem apstiprinātiem vai noslēgtiem tiesas izlīgumiem un tādiem publiskiem aktiem, kas ir izdoti pēc šīs regulas piemērošanas dienas, ievērojot 2. un 3. punktu.

2. IV nodaļas 2. un 3. iedaļu piemēro:

a) tādiem pirms šīs regulas piemērošanas dienas pieņemtiem dalībvalstu nolēmumiem, kuru atzīšana un izpildes pasludināšana tika prasīta pēc šī datuma;

b) tādiem nolēmumiem, kas pieņemti pēc šīs regulas piemērošanas dienas, ja tiesvedība tika uzsākta pirms šī datuma, tiktāl,

ciktāl šie nolēmumi – to atzīšana un izpilde – attiecas uz Regulas (EK) Nr. 44/2001 piemērošanas jomu.

[..]

3. VII nodaļu par centrālo iestāžu sadarbību piemēro lūgumiem un pieteikumiem, ko centrālā iestāde ir saņēmusi pēc šīs regulas piemērošanas dienas."

16 Šīs pašas regulas 76. pants "Stāšanās spēkā" ir formulēts šādi:

"Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.

2. panta 2. punktu, 47. panta 3. punktu, 71., 72. un 73. pantu piemēro no 2010. gada 18. septembra.

Izņemot noteikumus, kas minēti otrajā daļā, šo regulu piemēro no 2011. gada 18. jūnija, ja vien Hāgas 2007. gada Protokolu šajā laikā piemēro Kopienā. Ja tā nav, šo regulu piemēro, sākot no dienas, kad Kopienā piemēro šo protokolu.

[..]"

Lēmums 2009/451/EK

17 Piemērojot Komisijas Lēmuma 2009/451/EK (2009. gada 8. jūnijs) par Apvienotās Karalistes nodomu pieņemt Regulu (EK) Nr. 4/2009 (OV 2009, L 149, 73. lpp.) 2. pantu, šī regula Apvienotajā Karalistē stājās spēkā 2009. gada 1. jūlijā.

Lēmums 2009/941/EK

18 Saskaņā ar Padomes Lēmuma 2009/941/EK (2009. gada 30. novembris) par to, lai Eiropas Kopiena noslēgtu Hāgas 2007. gada 23. novembra Protokolu par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem (OV 2009, L 331, 17. lpp.), 4. panta 1. punktu šī protokola noteikumi Savienībā tiek provizoriski piemēroti no 2011. gada 18. jūnija.

Apvienotās Karalistes tiesības

19 Regula Nr. 4/2009 Apvienotajā Karalistē (tostarp Ziemeļīrijā) tika transponēta ar *Civil Jurisdiction and Judgments (Maintenance) Regulations* (SI 2011/1484) (2011. gada Noteikumi Nr. 1484 par tiesu jurisdikciju un spriedumiem civillietās (uzturlīdzekļu maksāšanas pienākums)).

20 *Magistrates' Courts (Civil Jurisdiction and Judgments Act 1982) Rules (Northern Ireland) 1986* (1986. gada Noteikumi par tiesām (1982. gada Likums par tiesu jurisdikciju un spriedumiem civillietās Īrijā)) 4. panta 1.A punktā ir noteikts:

"Ja *Magistrates' Court for the Petty Sessions* (Pirmās instances tiesas) sekretārs saskaņā ar [Regulas Nr. 4/2009] 26. pantu saņem pieteikumu par nolēmuma uzturēšanas saistību lietās izpildes reģistrāciju, kas pieņemts valstī, kurā darbojas šī regula un kura nav Apvienotā Karaliste, viņš, ievērojot minētās regulas 24. pantu un šā panta 3. un 4. punktu, liek reģistrēt šo [nolēmumu] minētajā tiesā ar īsu norādi vai piezīmi, kuru viņš ieraksta Nolēmumu reģistrā un paraksta kā protokolu vai parakstītu memorandu."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

21 Polijas pilsoņi TKF un AKF apprecējās Polijā 1991. gadā. Viņiem piedzima divi dēli.

22 Polijas tiesa 1999. gada 1. aprīlī pieņēma nolēmumu pret TKF par uzturlīdzekļu piedziņu AKF labā.

23 2002. gada decembrī Polijas tiesās tika ierosināta jauna tiesvedība par uzturlīdzekļiem. Šīs tiesvedības rezultātā tika pieņemti jauni lēmumi par uzturlīdzekļiem, kuri datēti ar 2003. gada 14. februāri un ar kuriem tika izdarīti grozījumi sākotnējā lēmumā.

24 2004. gadā tika šķirta TKF un AKF laulība. 2006. gada augustā TKF ieradās Ziemeļīrijā, kur kopš tā laika dzīvo.

25 Ar 2013. gada 24. oktobra un 2014. gada 15. augusta lēmumiem (turpmāk tekstā – "Lēmumi par reģistrācijas veikšanu") *Magistrates' Court for the Petty Sessions District of Belfast and Newtownabbey* (Belfāstas un Ņūtaunebi apgabalu pirmās instances tiesa, Apvienotā Karaliste) piereģistrēja un atzina par izpildāmiem divus nolēmumus par uzturlīdzekļiem, ko Polijas tiesa pieņēma 2003. gada 14. februārī. Lēmumi par reģistrāciju tika pieņemti saskaņā ar Regulas Nr. 4/2009 75. pantu. Ar šiem lēmumiem tiek arī paziņots, ka šādi reģistrēti nolēmumi ir izpildāmi minētās regulas IV nodaļas 2. iedaļas izpratnē.

26 TKF par lēmumiem veikt reģistrāciju cēla prasību *High Court of Justice in Northern Ireland, Queen's Bench Division* (Ziemeļīrijas Augstā tiesa, Karaļnama kompetences lietu departaments, Apvienotā Karaliste). Šīs prasības pamatojumam viņš būtībā norādīja, ka, tā kā Polijas Republika brīdī, kad tika pieņemti attiecīgie nolēmumi par uzturlīdzekļiem, nebija dalībvalsts, šīs regulas IV nodaļas 2. iedaļa šajā lietā nebija piemērojama. Turklāt viņš arī apgalvoja, ka minētās regulas 23. un 26. pants neattiecas uz minētajiem nolēmumiem un katrā ziņā šie nolēmumi neatbilst šīs pašas regulas 24. pantam, jo nav pierādījumu, ka TFK būtu zināmi par attiecīgo tiesvedību, tajā piedalījies vai ticis pārstāvēts.

27 *High Court of Justice in Northern Ireland, Queen's Bench Division* (Ziemeļīrijas Augstā tiesa, Karaļnama kompetences lietu departaments) noraidīja šo prasību, pamatojoties uz to, ka Regulā Nr. 4/2009 nav noteikumu, kuri ierobežotu tās piemērojamību laikā, to attiecinot vienīgi uz tiem dalībvalstī izdotiem tiesas nolēmumiem par uzturlīdzekļiem, kas izdoti pēc tās iestāšanās Eiropas Savienībā. Turklāt šīs tiesas ieskatā, lai gan Regulas Nr. 4/2009 75. panta 2. punkts nebija piemērojams, šīs regulas VII nodaļa, ņemot vērā 75. panta 3. punktu, bija piemērojama šajā lietā, jo Polijas Republika ir Hāgas protokola parakstītāja valsts. Līdz ar to minētā tiesa nosprieda, ka saskaņā ar šo nodaļu Polijas tiesas nolēmumi ir tikuši likumīgi reģistrēti un izpildīti.

28 TKF iesniedza apelācijas sūdzību par šo spriedumu iesniedzējtiesā, kam ir šaubas par Regulas Nr. 4/2009 piemērojamību nolēmumiem uzturēšanas saistību lietās, kas pieņemti Polijā pirms šīs dalībvalsts pievienošanās Savienībai, kā arī par to, vai *Magistrates' Court for the Petty Sessions District of Belfast and Newtownabbey* (Belfāstas un Ņūtaunebi apgabalu pirmās instances tiesa) bija kompetence reģistrēt attiecīgos lēmumus saskaņā ar kādu šīs regulas 75. panta daļu.

29 Šādos apstākļos *Court of Appeal in Northern Ireland* (Apelācijas tiesa Ziemeļīrijā, Apvienotā Karaliste) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Regulas Nr. 4/2009 75. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas attiecas tikai uz "nolēmumiem", kas ir pieņemti valstīs, kuras šo nolēmumu pieņemšanas laikā bija Eiropas Savienības dalībvalstis?

2) Paturot prātā, ka Polija[s Republika] tagad ir Eiropas Savienības dalībvalsts, kurai ir saistošs Hāgas protokols, vai nolēmumus par uzturlīdzekļu piedziņu, ko tiesa Polijā ir pieņēmusi 1999. un 2003. gadā, tas ir, pirms Polija[s Republika] kļuva par Eiropas Savienības dalībvalsti, tagad var reģistrēt un izpildīt citā ES dalībvalstī saskaņā ar jebkuru Regulas Nr. 4/2009 daļu, jo īpaši:
   a) saskaņā ar Regulas Nr. 4/2009 75. panta 3. punktu un 56. pantu;
   b) saskaņā ar Regulas Nr. 4/2009 75. panta 2. punktu un IV nodaļas 2. iedaļu;
   c) saskaņā ar Regulas Nr. 4/2009 75. panta 2. punkta a) apakšpunktu un IV nodaļas 3. iedaļu;
   d) saskaņā ar kādiem citiem Regulas Nr. 4/2009 pantiem?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

30 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 4/2009 75. panta 2. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir piemērojams vienīgi nolēmumiem, kurus pieņēmušas valsts tiesas valstīs, kuras šo nolēmumu pieņemšanas brīdī jau bija Savienības dalībvalstis.

31 Vispirms jāatgādina, ka ar Regulu Nr. 4/2009 Savienības likumdevējs ir vēlējies aizstāt Regulā Nr. 44/2001 ietvertās tiesību normas uzturēšanas saistību jomā ar tiesību normām, kas, ņemot vērā īpašo ar uzturlīdzekļu prasījumiem saistīto steidzamību, atvieglo tiesvedību izpildes tiesā un tādējādi padara to ātrāku (spriedums, 2020. gada 4. jūnijs, FX (Iebildums pret uzturlīdzekļu parādsaistību izpildi), C-41/19, EU:C:2020:425, 32. punkts).

32 Kā Tiesa ir nospriedusi, Regula Nr. 4/2009 ir *lex specialis* lietās, kas saistītas ar jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem un tiesas nolēmumu atzīšanu un izpildi īpašajā uzturēšanas saistību jomā (spriedums, 2020. gada 4. jūnijs, FX (Iebildums pret uzturlīdzekļu parādsaistību izpildi), C-41/19, EU:C:2020:425, 33. punkts).

33 It īpaši šīs regulas 75. panta "Pārejas noteikumi" 1. punktā ir paredzēts, ka vispārīgi minēto regulu piemēro vienīgi tādai uzsāktai tiesvedībai, tādiem apstiprinātiem vai noslēgtiem tiesas izlīgumiem un tādiem publiskiem aktiem, kas ir izdoti pēc šīs regulas piemērošanas dienas.

34 Tomēr, atkāpjoties no šī vispārīgā noteikuma, saskaņā ar minēto 75. panta 2. punktu, Regulas Nr. 4/2009 IV nodaļas 2. un 3. iedaļa attiecas uz noteiktiem nolēmumiem un procesiem, kas uzsākti pirms šīs regulas piemērošanas dienas.

35 Šajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka pamatlietā aplūkojamie nolēmumi uzturēšanas saistību jomā, kuru reģistrācija un izpilde Apvienotajā Karalistē ir apstrīdēta, tika pieņemti Polijā 2003. gada 14. februārī, proti, pirms Regulas Nr. 4/2009 piemērošanas dienas. Kā izriet no šīs regulas 76. panta trešās daļas, izņemot noteikumus, kas norādīti minētā 76. panta otrajā daļā, šo regulu piemēro no 2011. gada 18. jūnija, ja vien Hāgas protokolu šajā laikā piemēro Savienībā. Saskaņā ar Lēmuma 2009/941 4. pantu šis protokols Savienībā bija piemērojams 2011. gada 18. jūnijā.

36 Savukārt šie nolēmumi ar 2013. gada 24. oktobra un 2014. gada 15. augusta lēmumiem tika reģistrēti un pasludināti par izpildāmiem Ziemeļīrijā, tādējādi ir iespējams, ka minēto nolēmumu atzīšana un pasludināšana par izpildāmiem tika lūgta pēc Regulas Nr. 4/2009 piemērošanas datuma, tomēr tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

37 Līdz ar to šajā lietā principā atbilstošs šķiet šīs regulas 75. panta 2. punkta a) apakšpunktā minētais gadījums, jo tas attiecas uz nolēmumiem, kas pieņemti dalībvalstīs pirms minētās regulas piemērošanas dienas un attiecībā uz kuriem izpildāmības atzīšana un pasludināšana ir prasīta, sākot no šīs dienas.

38 Tomēr jāatgādina, ka Polijas Republika pievienojās Savienībai 2004. gada 1. maijā, proti, pēc datuma, kurā katrs no minētajiem nolēmumiem uzturēšanas saistību lietās tika pieņemts, bet pirms tam, kad tika pieprasīta šo pašu nolēmumu atzīšana un izpilde.

39 Šajā saistībā tādējādi ir jānosaka, vai Regulas Nr. 4/2009 75. panta 2. punkta a) apakšpunkts var tikt piemērots vienīgi nolēmumiem uzturēšanas saistību lietās, kas pieņemti dalībvalstīs, kuras šo nolēmumu pieņemšanas brīdī jau bija Savienības dalībvalstis, vai arī šī tiesību norma var tikt piemērota arī nolēmumiem, kas pieņemti pirms šīs regulas piemērošanas datuma valstī, kura kļuva par Savienības dalībvalsti tikai pēc šo nolēmumu pieņemšanas.

40 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī tās konteksts un šo normu ietverošā tiesiskā regulējuma mērķi (spriedums, 2014. gada 12. novembris, L, C-656/13, EU:C:2014:2364, 38. punkts).

41 Runājot par Regulas Nr. 4/2009 75. panta 2. punkta a) apakšpunkta formulējumu, jānorāda, ka tajā ir atsauce uz "dalībvalstīs pieņemtiem" nolēmumiem.

42 Turklāt saskaņā ar minētās regulas 2. panta 1. punkta 1) apakšpunkta pirmo teikumu "nolēmums" ir "dalībvalsts" tiesas nolēmums uzturēšanas saistību lietās.

43 Tomēr, kā to ir norādījusi Komisija, abu šo tiesību normu apvienotie formulējumi paši par sevi neļauj uzskatīt, ka nolēmumu pirmās minētās tiesību normas izpratnē ir jābūt pieņēmušai tādas valsts tiesai, kura šī nolēmuma pieņemšanas dienā jau bija Savienības dalībvalsts. Proti, lai gan no šiem formulējumiem izriet, ka ir nepieciešams, lai brīdī, kad nolēmuma atzīšana vai izpilde notiek, varētu tikt konstatēts, ka šādu nolēmumu ir pieņēmusi valsts, kurai konkrētajā brīdī ir Savienības dalībvalsts statuss, minētie formulējumi tomēr nenozīmē, ka šādam statusam noteikti ir jābūt pastāvējušam attiecīgā lēmuma pieņemšanas datumā.

44 Tāpat ir jāņem vērā arī konteksts, kādā iekļaujas Regulas Nr. 4/2009 75. panta 2. punkta a) apakšpunkts, un tiesiskā regulējuma, kurā tas ietilpst, mērķi.

45 Šajā ziņā jānorāda, ka no Regulas Nr. 4/2009 44. apsvēruma izriet, ka šīs regulas 75. pantā iekļauto pārejas noteikumu mērķis ir nodrošināt pāreju no Regulā Nr. 44/2001 paredzētā režīma uzturēšanas saistību jomā un Regulā Nr. 4/2009 paredzētā režīma, tādējādi ļaujot saskaņā ar Regulu Nr. 44/2001 pasludināto tiesu nolēmumu atzīšanu un izpildi.

46 Turklāt no Regulas Nr. 4/2009 75. panta 2. punkta pirmās daļas izriet, ka šīs regulas 75. panta 2. punkta a) apakšpunkts ir piemērojams tikai ar nosacījumu, ka tajā minētie nolēmumi to atzīšanas un izpildes nolūkā ietilpst Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā.

47 Jāatgādina – kā izriet no Regulas Nr. 44/2001 66. panta 1. punkta, šīs regulas noteikumus piemēro tikai attiecībā uz tiesvedību, kas uzsākta pēc tās stāšanās spēkā. Šis princips ir attiecināms gan uz jurisdikcijas jautājumu, gan uz noteikumiem par tiesas nolēmumu atzīšanu un izpildi (spriedums, 2012. gada 21. jūnijs, *Wolf Naturprodukte*, C-514/10, EU:C:2012:367, 21. punkts).

48 Tomēr Regulas Nr. 44/2001 66. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts, ka, atkāpjoties no minētā principa, šīs regulas normas par tiesu nolēmumu atzīšanu un izpildi ir piemērojamas nolēmumiem, kas pieņemti pēc minētās regulas stāšanās spēkā saistībā ar prasībām, kuras izcelsmes dalībvalstī celtas pirms šī datuma, ja prasības ir celtas pēc Briseles Konvencijas par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās vai Lugāno konvencijas par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās (turpmāk tekstā – "Lugāno konvencija") stāšanās spēkā gan izcelsmes dalībvalstī, gan dalībvalstī, kurā prasa atzīšanu vai izpildi.

49 Šajā ziņā Tiesa jau ir nospriedusi, ka, lai pamatotu Regulas Nr. 44/2001 piemērojamību tiesas nolēmuma atzīšanai un izpildei, šī nolēmuma pasludināšanas dienā šai regula ir jābūt spēkā gan izcelsmes dalībvalstī, tas ir, valstī, kurā ir taisīts tiesas nolēmums, gan dalībvalstī, kurā prasa šī nolēmuma atzīšanu vai izpildi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 21. jūnijs, *Wolf Naturprodukte*, C-514/10, EU:C:2012:367, 34. punkts).

50 No tā izriet, ka nolēmumi uzturēšanas saistību lietās, kurus ir pieņēmusi tādas valsts tiesa, kura šo nolēmumu pieņemšanas dienā vēl nebija Savienības dalībvalsts un kurā Regula Nr. 44/2001 līdz ar to vēl nebija stājusies spēkā, neietilpst šīs regulas piemērošanas jomā.

51 Šādā gadījumā nav nozīmes tam, vai prasības tiesā, kuru rezultātā tika pieņemti šie nolēmumi, tika celtas pēc Lugāno konvencijas stāšanās spēkā attiecīgajā valstī, jo minēto nolēmumu pieņemšanas brīdī Regula Nr. 44/2001 vēl nebija stājusies spēkā šajā valstī.

52 Ņemot vērā iepriekš minēto, šādi nolēmumi neietilpst arī Regulas Nr. 4/2009 75. panta 2. punkta a) apakšpunkta pārejas noteikuma piemērošanas jomā.

53 Tā kā dalībvalstīs, kas nav Savienības dalībvalstis, pieņemtie nolēmumi neietilpst Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā, uz tiem nav jāattiecina Regulas Nr. 4/2009 75. panta pārejas noteikumi, kuru mērķis, kā atgādināts šī sprieduma 45. punktā, ir nodrošināt saskaņā ar šo pirmo regulu pasludināto tiesu nolēmumu atzīšanu un izpildi.

54 Visbeidzot, šāda Regulas Nr. 4/2009 75. panta 2. punkta a) apakšpunkta interpretācija atbilst arī principam, saskaņā ar kuru tāds noteikums kā minētā tiesību norma, kā tas ir konstatēts šī sprieduma 34. punktā, kurā ir paredzēta atkāpe no vispārēja noteikuma, ir jāinterpretē šauri (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2007. gada 15. novembris, *Granberg*, C-330/05, EU:C:2007:679, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

55 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 4/2009 75. panta 2. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir piemērojams vienīgi nolēmumiem, kurus pieņēmušas valsts tiesas valstīs, kuras šo nolēmumu pieņemšanas brīdī jau bija Savienības dalībvalstis.

Par otro jautājumu

56 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regula Nr. 4/2009 ir jāinterpretē tādējādi, ka tās 75. pants vai jebkura cita šīs regulas norma pieļauj, ka nolēmumi uzturēšanas saistību lietās, kas pieņemti dalībvalstī pirms tās pievienošanās Savienībai un pirms minētās regulas piemērošanas dienas, pēc šīs valsts pievienošanās Savienībai tiek atzīti un izpildīti citā dalībvalstī.

57 Vispirms jāatgādina, kā tas ir norādīts šī sprieduma 33. punktā, ka Regulas Nr. 4/2009 75. panta 1. punktā ir paredzēts, ka minētā regula parasti ir piemērojama tikai tiesvedībām, apstiprinātajiem vai noslēgtajiem tiesas izlīgumiem un publiskiem aktiem, kas sagatavoti no tās piemērošanas dienas.

58 Turklāt vienīgās atkāpes no šā noteikuma Savienības likumdevējs ir skaidri paredzējis Regulas Nr. 4/2009 75. panta 2. un 3. punktā.

59 Attiecībā uz šīs regulas 75. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzēto atkāpi no atbildes, kas sniegta uz pirmo jautājumu, tomēr izriet, ka šī atkāpe ir piemērojama tikai tiem nolēmumiem, kas pieņemti valstīs, kuras to pasludināšanas dienā jau bija Savienības dalībvalstis. Taču tā tas nav pamatlietā aplūkoto nolēmumu uzturēšanas saistību lietās gadījumā – tie tika pieņemti 2003. gada 14. februārī Polijā, valstī, kura pievienojās Savienībai tikai 2004. gada 1. maijā. Līdz ar to šī tiesību norma nevar pamatot šādu nolēmumu atzīšanu un izpildi citā dalībvalstī.

60 Attiecībā uz atkāpi, kas ietverta Regulas Nr. 4/2009 75. panta 2. punkta b) apakšpunktā, tā attiecas uz nolēmumiem, kas pieņemti, sākot no šīs regulas piemērošanas dienas tiesvedībās, kuras uzsāktas pirms šī datuma. Tādējādi tā nešķiet arī piemērojama pamatlietā, jo, kā izriet no šī sprieduma 35. punkta, nolēmumi uzturēšanas saistību lietās, par kuriem ir runa šajā lietā, tika pieņemti pirms minētās regulas piemērošanas dienas.

61 Turklāt, kā ir norādīts šī sprieduma 46. punktā, no Regulas Nr. 4/2009 75. panta 2. punkta pirmās daļas izriet, ka šī daļa ir piemērojama tikai ar nosacījumu, ka tajā minētie nolēmumi nolēmumu atzīšanas un izpildes nolūkā ietilpst Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā.

62 Taču Regula Nr. 44/2001 Polijā stājās spēkā tikai 2004. gada 1. maijā.

63 Līdz ar to, kā izriet no šī sprieduma 50. punkta, pamatlietā aplūkojamie nolēmumi uzturēšanas saistību lietās neietilpst šīs regulas piemērošanas jomā un līdz ar to, kā izriet no šī sprieduma 60. punkta, neietilpst arī Regulas Nr. 4/2009 75. panta 2. punkta piemērošanas jomā.

64 Šajā ziņā apstāklis, uz kuru savos mutvārdu apsvērumos atsaucas Polijas valdība saistībā ar Regulas Nr. 44/2001 66. panta 2. punkta a) apakšpunktu, ka Lugāno konvencija Polijā stājās spēkā 2000. gada 1. februārī, kā tas izriet no šī sprieduma 51. punkta, nevar likt apšaubīt šādu interpretāciju.

65 Regulas Nr. 4/2009 75. panta 3. punktā ir precizēts, ka šīs regulas VII nodaļa par sadarbību starp centrālajām iestādēm ir piemērojama prasības pieteikumiem un pieteikumiem, kurus centrālā iestāde ir saņēmusi, sākot no minētās regulas piemērošanas dienas.

66 Šajā ziņā jānorāda, ka no Regulas Nr. 4/2009 31. apsvēruma izriet, ka Savienības likumdevējs ir gribējis izveidot sadarbību starp centrālajām iestādēm, lai atvieglotu uzturlīdzekļu pārrobežu piedziņu un sniegtu atbalstu uzturlīdzekļu kreditoriem un parādniekiem, lai tie varētu realizēt savas tiesības citā dalībvalstī (spriedums, 2017. gada 9. februāris, S., C-283/16, EU:C:2017:104, 35. punkts).

67 Konkrētāk, saskaņā ar minētās regulas 51. panta 1. punktu šīs iestādes sniedz palīdzību saistībā ar pieteikumiem, kas paredzēti tās 56. pantā, pārsūtot un saņemot šos pieteikumus, kā arī iesniedzot vai atvieglojot procedūru uzsākšanu saistībā ar minētajiem pieteikumiem.

68 Saskaņā ar šī 56. panta 1. punktu kreditors, kurš veic uzturlīdzekļu piedziņu saskaņā ar Regulu Nr. 4/2009, tādējādi var iesniegt dažāda veida pieteikumus, proti, būtībā pieteikumu atzīt nolēmumu un/vai atzīt to par izpildāmu, pieteikumu, lai tiktu izpildīts nolēmums, kas pieņemts vai atzīts dalībvalstī, kurā prasa atzīšanu vai izpildi, pieteikumu, lai tiktu pieņemts lēmums dalībvalstī, kurā prasa atzīšanu vai izpildi, vai arī pieteikums grozīt nolēmumu. Šādā gadījumā kreditors saskaņā ar šīs regulas 55. pantu vēršas dalībvalsts centrālajā iestādē, kurā ir viņa dzīvesvieta un kurai šis pieteikums ir jāpārsūta tās dalībvalsts centrālajai iestādei, kurā prasa atzīšanu vai izpildi.

69 Parādnieks saskaņā ar Regulas Nr. 4/2009 56. panta 2. punktu var lūgt atzīt nolēmumu, ar kuru tiek apturēta vai ierobežota iepriekšēja nolēmuma izpilde, vai lūgt grozīt nolēmumu.

70 No šī sprieduma 66.–68. punktā minētajām tiesību normām, kas ietvertas Regulas Nr. 4/2009 VII nodaļā, izriet, ka centrālo iestāžu loma šajā ziņā tomēr aprobežojas ar palīdzības sniegšanu uzturlīdzekļu kreditoram vai parādniekam, kurš to prasa, lai nodotu vai pieņemtu viņu pieteikumus vai ierosinot tiesvedības saistībā ar šiem pieteikumiem saskaņā ar šīs regulas 56. pantu.

71 Savukārt minētās tiesību normas neattiecas uz tiesu nolēmumu atzīšanas vai izpildes nosacījumiem uzturēšanas saistību lietās, kas ietilpst vienīgi minētās regulas IV nodaļā "Nolēmumu atzīšana, izpildāmība un izpilde", uz kuru attiecas šīs pašas regulas 75. panta 2. punkts, nevis šī panta 3. punkts.

72 Līdz ar to tādi nolēmumi uzturēšanas saistību lietās kā pamatlietā aplūkotie, kas pieņemti valstī pirms tās pievienošanās Savienībai un pirms Regulas Nr. 4/2009 piemērošanas dienas, pēc šīs valsts pievienošanās Savienībai nevar tikt atzīti un izpildīti citā dalībvalstī saskaņā ar šīs regulas 75. panta 3. punktu.

73 Šajā ziņā Tiesa jau ir uzskatījusi, ka lūgums sniegt palīdzību centrālajām iestādēm saskaņā ar Regulas Nr. 4/2009 VII nodaļas normām ir tiesības, nevis pienākums. Līdz ar to šāda prasība ir fakultatīva un ir piemērojama vienīgi, ja uzturlīdzekļu kreditors vēlas to izmantot, piemēram, lai pārvarētu atsevišķas konkrētas grūtības kā uzturlīdzekļu kreditora atrašanās vietas noteikšana (spriedums, 2017. gada 9. februāris, S., C-283/16, EU:C:2017:104, 40. punkts).

74 Kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 47. punktā, ja tiktu atzīts, ka nolēmuma, ko valsts tiesa pieņēmusi pirms šīs valsts pievienošanās Savienībai, atzīšana un izpilde var būt atkarīga no tā, vai tiek vai netiek izmantotas dažādas iespējas, kas VII nodaļā kreditoram tiek piedāvātas, lai izpildītu nolēmumu uzturēšanas saistību lietās, tas radītu diskrimināciju starp kreditoriem, kuri izvēlas iesniegt savu pieteikumu ar centrālo iestāžu starpniecību, un tiem, kuri izlemj vērsties tieši kompetentajās iestādēs.

75 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Regula Nr. 4/2009 ir jāinterpretē tādējādi, ka neviena šīs regulas norma nepieļauj, ka nolēmumi uzturēšanas saistību lietās, kas pieņemti dalībvalstī pirms tās pievienošanās Savienībai un pirms minētās regulas piemērošanas dienas, pēc šīs valsts pievienošanās Savienībai tiek atzīti un izpildīti citā dalībvalstī.

Par tiesāšanās izdevumiem

76 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

1) **Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 (2008. gada 18. decembris) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās 75. panta 2. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir piemērojams vienīgi nolēmumiem, kurus pieņēmušas valsts tiesas valstīs, kuras šo nolēmumu pieņemšanas brīdī jau bija Eiropas Savienības dalībvalstis.**

2) **Regula Nr. 4/2009 ir jāinterpretē tādējādi, ka neviena šīs regulas norma nepieļauj, ka nolēmumi uzturēšanas saistību lietās, kas pieņemti dalībvalstī pirms tās pievienošanās Eiropas Savienībai un pirms minētās regulas piemērošanas dienas, pēc šīs valsts pievienošanās Savienībai tiek atzīti un izpildīti citā dalībvalstī.**

[Paraksti]